

Dosarul nr. 3ra-888/19

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. N.Patrașcu)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A.Pahopol, V.Negru, A.Bostan)

ÎNCHEIERE

24 iulie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Sveatoslav Moldovan
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ, la acțiunea depusă de Ion Morozaan împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale și Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Buiucani cu privire la contestarea actului administrativ și obligarea recalculării și achitării pensiei pentru vechimea în muncă,

împotriva deciziei din 26 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și a fost menținută hotărârea din 13 septembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă:

La 16 martie 2018, Ion Morozaan a depus cerere de chemare în judecată în ordinea contenciosului administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale și Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Buiucani cu privire la contestarea actului administrativ și obligarea recalculării și achitării pensiei pentru vechimea în muncă.

În motivarea cererii de chemare în judecată, reclamantul a invocat că din 1 august 1986 până la 30 septembrie 1993 a activat în organele procuraturii în diferite funcții, iar ulterior din 20 aprilie 2005 până în prezent activează în funcția de judecător al Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani).

A invocat că începând cu 15 martie 2011, i-a fost stabilită pensia pentru vechime în muncă ca procuror conform Legii cu privire la Procuratură nr. 294 din 25 decembrie 2008, însă ulterior Casa Națională de Asigurări Sociale din motive neîntemeiate, l-a lipsit de dreptul dobândit licit, la recalcularea pensiei, stabilindu-i mărimea pensiei cu aplicarea mecanismului general de indexare a acesteia la 1 aprilie a fiecărui an.

A menționat că din conținutul art. 140 al Constituției Republicii Moldova și al Legii cu privire la Curtea Constituțională rezultă în mod imperativ că hotărârile organului de jurisdicție constituțională sânt actele oficiale și executorii pentru toate autoritățile publice, persoane fizice și juridice, inclusiv și pentru Casa Națională de Asigurări Sociale.

Totodată, a subliniat că Curtea Constituțională în hotărârile sale a ținut cont de jurisdicția Curții Europene a Dreptului Omului care a asimilat dreptul la prestații sociale unui drept de proprietate în sensul art. 1 al Protocolului nr. 1 al Convenției Europene.

Din cele expuse rezultă că cerințele privind recalcularea pensiei, în sensul art. 1 din protocolul nr. 1 al Convenției Europene, țin în exclusivitate de dreptul de proprietate.

Mai mult ca atât, reclamantul a menționat că prevederile art. 12 alin. (3) din Codul de procedură civilă stabilesc expres că în cazul inexistenței norme de drept care să reglementeze raportul litigios, instanța judecătorească aplică norma de drept care reglementează raporturi similare (analogia legii), iar în lipsa unei astfel de norme se conduce de principiile de drept și de sensul legislației în vigoare.

Pornind de la faptul ca dreptul său în aplicarea principiului recalculării pensiei achitate la majorarea salariului procurorului în exercițiu, susținut de jurisdicția europeană și menținut prin Hotărârile Jurisdicției Constituționale a fost încălcat de pârâtă, a fost nevoit la 23 ianuarie 2018 să depună în adresa pârâților cererea prealabilă întru restabilirea sa în dreptul de a beneficia de principiul recalculării pensiei în legătură cu majorarea salariului procurorului, totodată solicitând și achitarea diferenței din mărimea reală a pensiei pentru anii care nu au fost recalculați cu recalcularea pe viitor ori de câte ori se va majora salariul procurorului în exercițiu.

Casa Națională de Asigurări Sociale, prin răspunsul/decizie nr. M-188/17 din 21 februarie 2018 i-a refuzat în admiterea cerințelor înaintate, argumentând că începând cu 1 iulie 2011 pensia procurorilor nu se mai recalculează, ci doar se indexează anual la 1 aprilie.

În opinia sa, pârâta la examinarea cererii prealabile nu a determinat corect raportul juridic și nu a luat în considerație circumstanțele importante pentru soluționarea cererii respective, or, dânsul în calitate de procuror în demisie deține dreptul la toate înlesnirile, garanțiile sociale, recompensele și suplimentele prevăzute pentru judecător, cu respectarea obligatorie a principiului recalculării pensiei la fiecare majorare ordinară a salariului lunar al procurorului în exercițiu.

Din considerentul că dreptul său la pensie cu aplicarea principiului recalculării ei la creșterea ordinară a salariului procurorului în exercițiu este susținut de instanța de jurisdicție constituțională și nu-l exclude din utilitatea juridică, Ion Morozan a depus prezenta cerere de chemare în judecată, solicitând inclusiv în urma concretizării acțiunii, recunoașterea ilegalității răspunsului nr. M-188/17 din 21 februarie 2018 a Casei Naționale de Asigurări Sociale și a răspunsului nr. 1273 din 20 februarie 2018 a Casei Teritoriale de Asigurări

Sociale Buiucani, repunerea în dreptul lezat prin obligarea Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Buiucani de a-i restitui și de a-i achita pensia pentru vechime în muncă reieșind din salariu mediu lunar achitat adjunctului procurorului sec. Buiucani mun. Chișinău cu recalcularea acesteia, ținându-se cont de majorarea generală a salariului procurorului adjunct raional în funcție, începând cu data de 1.01.2013 conform Legii 37 din 7.03.2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 355 din 23.12.2005 cu privire la sistemul de salarizare în sistemul bugetar, și potrivit art. 60 din Legea cu privire la Procuratură nr. 3 din 5 februarie 2016, în vigoare de la 1 august 2016.

Prin hotărârea din 13 septembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cererea de chemare în judecată depusă de Ion Morozaan a fost admisă parțial, fiind recunoscută ca fiind ilegală decizia nr. M-188/17 din 21 februarie 2018 a Casei Națională de Asigurări Sociale. S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să-i achite și să-i recalculeze lui Ion Morozaan pensia pentru vechime în muncă, reieșind din salariul mediu lunar achitat adjunctului procurorului sect. Buiucani, mun. Chișinău, ținând cont de majorarea generală a salariului procurorului în funcție, începând cu 1 ianuarie 2013. În rest, acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia din 26 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și a fost menținută hotărârea din 13 septembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Pentru a decide astfel, instanțele de judecată au constatat că substanța dreptului obținut de către Ion Morozaan referitor la pensionare nu se referă doar la cuantumul procentual al acesteia, raportat la o anumită sumă de referință, ci și la periodicitatea recalculării, itinerarul de calcul și conținutul pensiei ca atare.

Astfel, exceptarea persoanelor care au dobândit anterior un anumit drept, fiind stabilită modalitatea de calcul a acestora în condiții viitoare, nu poate fi aplicată dacă aceasta afectează dreptul în substanță și îi privează pe cei vizați de o plată socială la care erau îndreptățiți.

În acest context, instanțele de judecată au reținut că calcularea și achitarea pensiei pensionarilor pentru vechimea în muncă, pensionați până la operarea modificărilor prin Legea nr. 56 din 9 iunie 2011, în vigoare din 1 iulie 2011, conform condițiilor stabilite de această lege, fără o justificare obiectivă și rezonabilă, provoacă discriminarea acestora în raport cu alți pensionari, foști colaboratori ai organelor procuraturii, care au obținut câștig de cauză pe aceleași temeuri, având la bază aceleași circumstanțe, cât și în raport cu actualii colaboratori ai organelor procuraturii care beneficiază de salarii mult mai favorabile și avantajoase, în situația în care execută atribuții similare celor care au fost executate de către procurorii pensionați. În mod real, conform jurisprudenței CEDO, instanțele fiind sesizate ulterior și pronunțând soluția, nu trebuie să mai repună în discuții constatările jurisdicțiilor anterioare.

Dat fiind faptul că dreptul subiectiv al reclamantului Ion Morozaan în calitate sa de procuror pensionat la recalcularea pensiei sale pentru vechime în muncă, odată cu majorarea generală a salariului procurorului în exercițiu a fost

dobândit în modul prevăzut de lege și nu este susceptibil de a fi anulat, instanțele de judecată au ajuns la concluzia de a admite integral pretențiile acestuia din acțiune și de a recunoaște ca fiind ilegală decizia nr. M-188/17 din 21 februarie 2018 a Casei Naționale de Asigurări Sociale cu obligarea acesteia de a-i achita și de a-i recalcula lui Ion Moroza pensia pentru vechime în muncă, reieșind din salariul mediu lunar achitat adjunctului procurorului sect. Buiucani, mun. Chișinău, ținând cont de majorarea generală a salariului procurorului în funcție, începând cu 1 ianuarie 2013.

Or, modalitatea de calcul și proporțiile pensiei recalculate ce se cuvin reclamantului este de competența exclusivă a pârâtei Casa Națională de Asigurări Sociale, deoarece instanțelor de judecată nu le-au fost oferite mecanisme și înregistrări certe și suficiente pentru a putea efectua recalculările periodice, raportate la datele de modificare a plăților în contul pensiilor, modificările salariale ale procurorului în exercițiu, indexările de rigoare și alte informații relevante pentru recalcularea exactă a pensiei.

Referitor la capătul de cerere cu privire la recunoașterea ilegală a răspunsului nr. 1273 din 20 februarie 2018 a Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Buiucani, acesta a fost respins, or, conform art. 44 alin. (4) din Legea privind sistemul public de asigurări sociale nr. 489 din 08 iulie 1999 casele teritoriale sânt structuri teritoriale ale Casei Naționale și nu au calitatea de persoană juridică (f.d.37-44,69-84).

Invocând ilegalitatea și netemeinicia deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, la 22 martie 2019 Casa Națională de Asigurări Sociale le-a contestat cu recurs, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a actelor judecătorești ce constituie obiectul prezentului recurs cu pronunțarea unei hotărâri noi, de respingere ca neîntemeiată a acțiunii.

În motivarea recursului s-au indicat motivele de drept și de fapt invocate în referința la cererea de chemare în judecată și în cererea de apel anexate la dosar, suplimentar invocându-se că la examinarea cauzei instanțele de judecată ierarhic inferioare neîntemeiat nu au ținut cont de prevederile Legii privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998 care stabilesc expres cazurile în care apare dreptul la reexaminarea pensiei.

A mai remarcat că concluziile instanțelor de judecată sunt în contradicție cu prevederile art. 46² în coroborare cu art. 73 din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998 cu modificările și completările din 1 ianuarie 2017.

Ca urmare, instanțele de judecată s-au eschivat de la exercitarea obligației impusă prin lege, de înfăptuire a actului de justiție, au examinat superficial circumstanțele cauzei, nu au intrat în esența litigiului și nu au apreciat toate circumstanțele și probele existente ale cauzei, pronunțând hotărâri neîntemeiate de admitere parțială a acțiunii (f.d.91-95).

Prezentul litigiu a fost soluționat în baza Legii contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000.

Prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018, a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova, care în conformitate cu art. 257 alin. (1) Cod administrativ

a intrat în vigoare la 1 aprilie 2019, iar potrivit alin. (2), la data intrării în vigoare a prezentului cod Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000 a fost abrogată.

În conformitate cu art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din sensul normei de drept enunțate urmează că, legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, însă rezultând din aceeași normă legală și având în vedere că prezenta procedură de contencios administrativ a fost inițiată până la intrarea în vigoare a Codului administrativ, Completul va aprecia condițiile de admisibilitate a recursului conform reglementărilor anterioare intrării în vigoare a Codului administrativ.

În conformitate cu art. 434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 26 februarie 2019 (f.d.68). Astfel, recursul depus la 22 martie 2019 (f.d.91) este în termen.

Examinând temeiurile recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ consideră că recursul depus de Casa Națională de Asigurări

Sociale nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul enunțat se referă la dezacordul recurenței cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, Completul specializat în cauze de contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu art. 193, 195, 230 și 258 alin. (3) ale Codului administrativ și art. 270, 433 lit. a) și 440 alin. (1) ale Codului de procedură civilă, Completul specializat în cauze de contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Sveatoslav Moldovan

Mariana Pitic